

A construción do plan interpretativo da muralla de Santiago

Recursos Para A Interpretación do Patrimonio

A cerca da Cidade

Actuación parte do proxecto: *Estudio e restauración. Lenzo da muralla medieval. Integración e posta en valor*

Promovido pola OCIRH, *Oficina da Cidade Histórica e rehabilitación,* Concello de Santiago de Compostela.

Subvencionado dentro da convocatoria *Ayudas para proyectos de conservación, protección y difusión de Bienes declarados Patrimonio Mundial en 2008*

Coordinación na OCIRH:

Dolores Cerqueiro Landín e Javier Fernández Muñoz

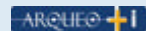
Realizado por: Arqueo+i:

Javier Luaces Anca, Matilde González Méndez (arqueólogos)

Pablo Castro Durán e Marta Fontán Cabadas (Deideas)

Colaboración:

Mar López Cordeiro (Documentación)

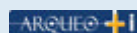

Santiago coma calquera cidade medieval tivo muralla

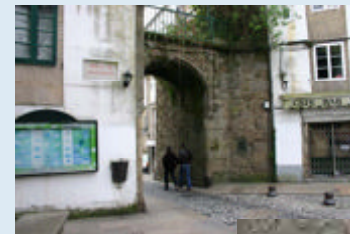

Plano 1595, Arquivo Xeral Simancas

Construída no S. XI e derrubada ao longo do S. XIX, criáse practicamente desaparecida

Panel Arco de Mazarelos

Os controis arqueolóxicos das obras da cidade feitos nos últimos anos empezan a atopala en diferentes puntos

Obxectivo: Dar a coñecer e revalorizar a muralla da cidade

Plan actuación:

- Coñecer o recurso
- Coñecer o público
- Coñecer o contexto

Límites e posibilidades de acción

Concreción da mensaxe e medios

Coñecer o recurso: a muralla:

- Entender as murallas medievais, o seu porqué e sentido
- Coñecer a cerca de Santiago

Coñecer ao público

- Turista tipo
- Elementos que visita na cidade
- Tempo estancia

Perfil dos destinatarios principais

Coñecer o contexto:

Condicionantes: da cidade, da muralla, da xestión do produto resultante

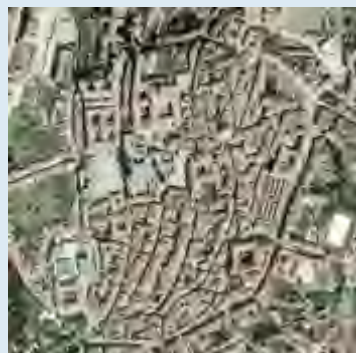
Coñecer outras experiencias de actuacións en murallas doutras cidades

Coñecer o recurso: a muralla:

- Documentación sobre as murallas medievais
- Documentación sobre a muralla de Santiago

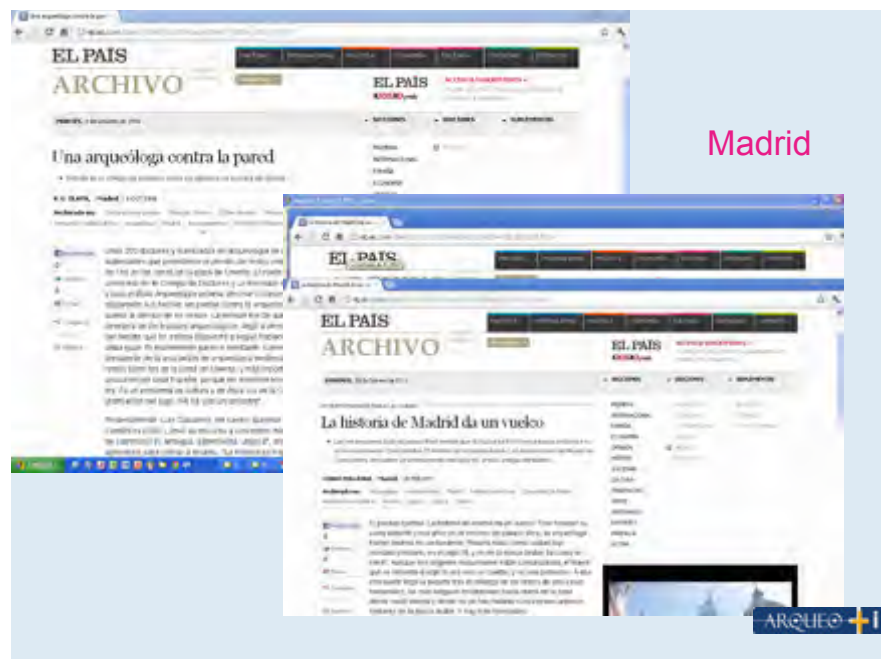
No século IX, o núcleo rural -Locus Sancti Iacobi-, xa tiña muralla e foso. Debuxo conxectural segundo Alsina

ARQUEO + I

e outras murallas noutras cidades?

Madrid

Madrid

Madrid

Parque Mohamed I, Bailén...

Tramo de muralla cristiana en un patio de la Cava Baja

ARQUEO + I

Pontevedra

Pontevedra

Pontevedra

Pontevedra

Pontevedra: CITA

Allariz

A Coruña

A Coruña

A Coruña

Plan para la Recuperación de las Murallas Olvidadas de Vitoria-Gasteiz
 Descubiertas no 2001 mentras se facían escavacións no marco dos traballos de recuperación da Catedral de Sta María.

Ocultas en patios traseiros e zonas libres degradadas foi recuperada como parte dunha zona de paseo

Murcia

Obxectivos:

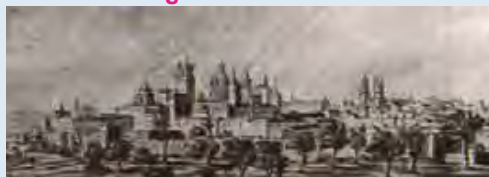
- Mostrar a dimensión cultural que encerra a Muralla Medieval,
- Ensinar a vela,
- Descubrir os seus múltiples significados e, polo tanto,
- Ilustrar a súa importancia no contexto e desenvolvemento urbanístico e social da cidade dende o S.XI hasta a actualidade

Mar López Cordeiro: Prospección Arqueolóxica Da Cidade Histórica De Santiago Para o Estudio Da Muralla Medieval (Santiago de Compostela, A Coruña) recolle a documentación e datos

O SENTIDO DA MURALLA

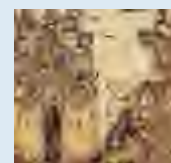
- (1) **Imaxe e símbolo** da cidade. En época medieval, ademais de defender ós seus habitantes, é **o elemento que tipifica e significa** a unha cidade, a súa imaxe
- (2) O **primeiro monumento**, aquilo que representa o inicio dun pasado da cidade. Dende elas xérase o sentimento de pertencia a unha comunidade
- (3) Unha **forma de estar no mundo** distinta. O feito de vivir no interior dunha cerca, con un muro que marca o límite do horizonte (agocha o afora e delimita ó dentro)
- (4) Elemento básico da **configuración e desenvolvemento urbano da cidade**

Comerciantes miniatura biblioteca Nacional de París

Libro horas Duque Berry

Miniatura asalto cidade Medieval: Cantigas Alfonso X

Imaxe e símbolo Primeiro monumento

Alfonso X define la ciudad como:
 “todo aquel lugar que es cerrado de
 los muros con los arrabales et los
 edificios que se tiene con ellos”

Plano de 1595. Archivo xeral simancas

Plano Francisco Coello 1865

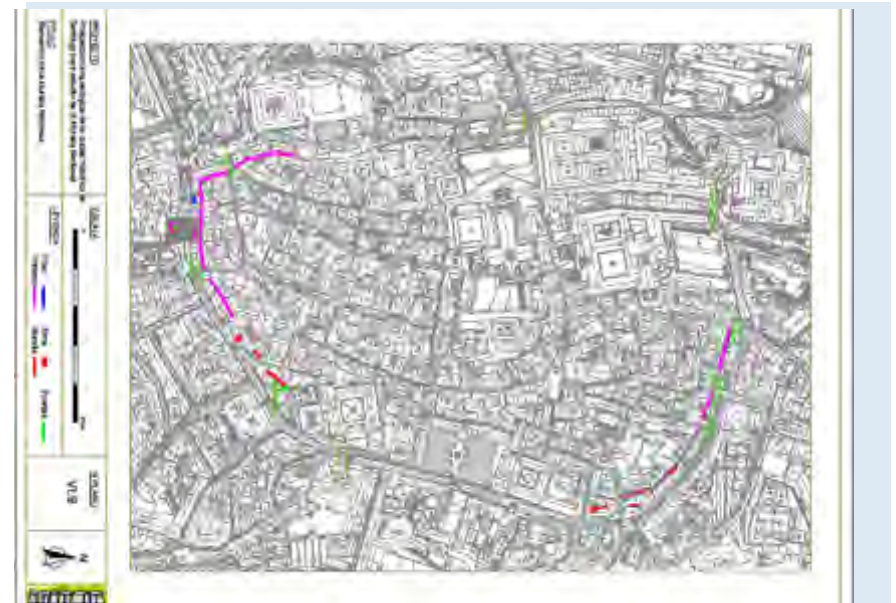
Plano 1750, CSIC

Con qué contábamos para transmitir o anterior?

➤ **investigacións e estudos**

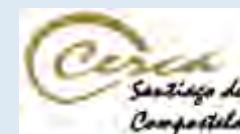
➤ **Pegadas** que deixou na trama urbana:
toponimia, trazado de rúas

➤ **Vestixios** aínda conservados: algúns: torreóns,
tramos da cara interna, pomerio, portas

Cómo organizar a transmisión do anterior?

- Dispoñendo os medios para transmitir tal narrativa ao público
- Derivando unha narrativa que manifeste os seus valores
Buscando a maneira de ilustrar tal narrativa
- logo identificativo, relevante

Cómo transmitir lo anterior?

Percorrido siguiendo a traza da muralla **con paradas** en puntos nos que contar ou mostrar a muralla

- Xogo: de probas, da oca, de pistas (puntos de información)
- Geocaching o **Gymkhana GPS**
- Reconstrucións cartón-pedra:
- Traza marcada
- Pintar
- Iluminar
- Mirillas
- Cartelería

Percorrido didáctico + xogo

ARQUEO + I

Vestixios varios pero discontínuos

ARQUEO + I

Mobiliario urbano

ARQUEO + I

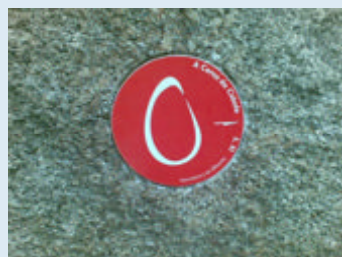
Actuación acorde coa contorna e ó tempo visible ó paseante

Inexistencia de infraestructuras ou persoas de apoio

En función do anterior propoñemos:

- (1) Utilizar o **pavimento urbano coma panel** sobre o que indicar, de forma visible ao tempo que respetuosa coa contorna, puntos dende onde observar elementos da cerca ou o seu trazado
- (2) Realizar **unha guía** en formato texto, que proporcionase a información precisa sobre os puntos observables e sobre a cerca no seu conxunto

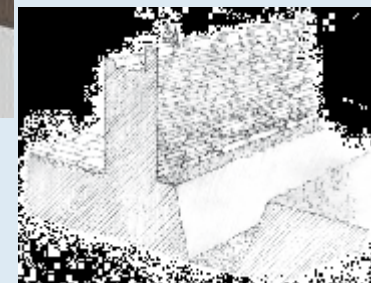
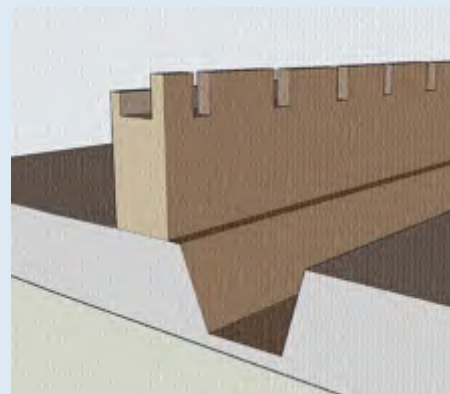
(1) A muralla, ademais de defensa, é condición imprescindible para o ser de una cidade medieval.

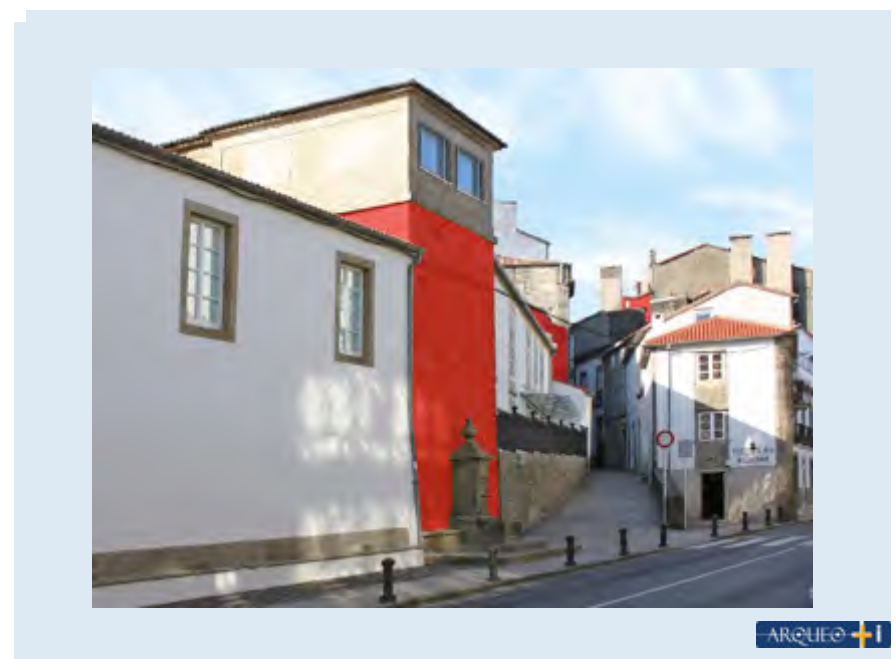
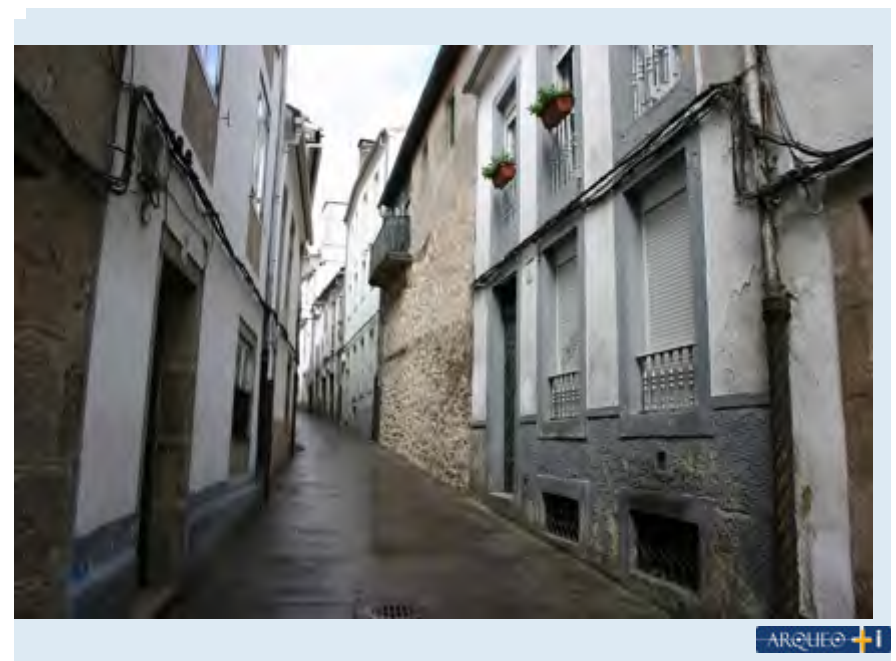
(2) Foi feita no S XI para protexer a cidade. Para coñecela, hoxe recorreremos a distintos tipos de información.

(3) Polas súas dimensións debía resultar imponente. As súas portas eran os puntos de comunicación co exterior e, dalgún xeito, marcaran o urbanismo da cidade.

(4) Segundo diminúe a súa función defensiva desempeñará outros papeis coma: lugar de aillamento durante epidemias.

(5) Ao perder a súa utilidade, a cidade apropiase dos seus muros ou tíraos

A CERIMONIA DE ENTREGA DE CHAVES

Os preparativos duraban varios días e concluían coa entrada oficial na cidade, para a que se acordaba unha data concreta. Había un protocolo ben definido no que o prelado -acicalado coas vestimentas e o chapeu arcebispa- era acompañado por un cortejo que desfilaba extramuros. Participaban os gremios coas súas danzas, os representantes da cidade, cabido, dignidades, e, finalmente, o arcebispo entre o deán (párroco da catedral) e o chantre (córrego a cargo do coro catedralicio) seguido por familiares e o seu marisca

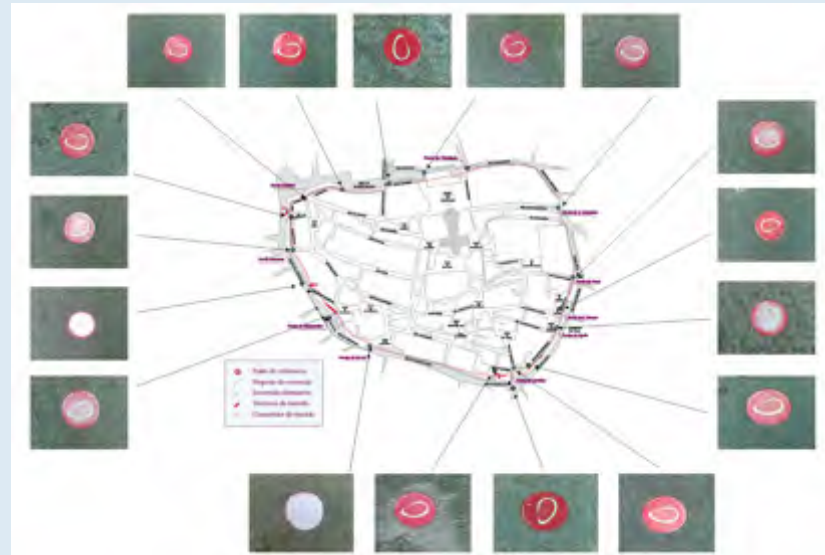
Ten de interpretativo:

- Comunicación temática: intenta presentar o todo e trata revelar significados
- Usar elementos tanxibles e intanxibles
- Revelación de significados
- Utilizar memoria visual, motora, motriz

Ten menos de interpretativo:

- Relevancia ao ego
- Non discrimina entre públicos
- Pouca provocación

Avaliación:
Informal, seguimiento

Fotos:

Javier Luaces, Pablo Castro, Marta Fontán, Eduardo Rodríguez, Ana López, Matilde González, La Voz de Galicia, El correo Gallego, El país—

A estas súmanse algunhas outras baixadas da rede.